

Ob koncu mandata samoupravnih organov

Izteka se dveletni mandat samoupravnih organov (delavskega sveta, disciplinske komisije in samoupravne delavske kontrole). Volitve novih delegatov so za nami in z rezultati teh vas bomo seznanili v Informacijah in v naslednji številki Predilca.

Na prvih sejah bodo dosednji predsedniki poročali o svojem delu, danes pa objavljamo njihova poročila, da bi se z njimi že pred sestanki seznanili tudi ostali.

Novoizvoljeni delegati delavskega sveta bodo na prvi seji izvolili tudi svoje izvršilne organe in komisije. O delu teh vas bomo seznanili v naslednjih številkah Predilca.

O DELU DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet se je v dveh letih, kolikor je trajal njegov mandat, sestel na šestindvajsetih sejah, v povprečju nekaj več kot enkrat mesečno. Na sejah so delegati obravnavali povprečno 12 točk dnevnega reda. Za svoje delo so sprejemali polletne programe dela, o delu pa letno poročali zborom delavcev, ki so ta poročila tudi obravnavali. Vseh šestindvajset sej je bilo sklepčnih ob prvem sklicu, povprečno je bilo od 35 delegatov na sejah navzočih 23 delegatov. Pri tem je treba upoštevati da je v drugem letu en delegat prekinil delovno razmerje, dve delegatki pa sta bili na porodniškem

dopustu. Ker smo seje sklicevali ob 12. uri, je precej delegatov, ki delajo v turnusu, prihajalo na seje v prostem času. Ne bi pa to mogli trditi za vse delegate.

V tem mandatu je bil dosežen napredek pri delegatskem gradivu in pri oblikovanju dnevnih redov. Pogosto je bilo gradivo za DS objavljeno pred sejami v Litijskem predilcu ali Informacijah, preostalo gradivo pa so teden dni pred sejami prejeli delegati z vabili za seje in le v izjemnih primerih je bilo gradivo posredovano na seji ali dnevni red razširjen za novo točko. Seje DS so bile načrtovane za sestanki

samoupravnih delovnih skupin, tako da so se delegati lahko posvetovali o predlogih s sodelavci.

Če pregledamo vsebinsko delo delavskega sveta, lahko rečemo, da je ta najvišji delegatski organ sproti obravnaval vse najpomembnejše zadeve v delovni organizaciji in sprejemal ustrezne sklepe v okvirih določil statuta in sprejetih srednjeročnih načrtov.

Med najpomembnejše naloge štejemo lahko v tem obdobju priprave in sprejem srednjeročnega plana za obdobje 1981—1985 in pri tem usklajeno delo z zbori delavcev, delegacijami in referendumom, ter končno sprejem letnega plana.

Gospodarjenje in izvajanje planskih nalog je bilo obravnavano vsako četrletje ob sprejemanju periodičnih obračunov, sproti pa še problemi nelikvidnosti, deviznega poslovanja, cen in podobno, ter sprejemani ukrepi za tekoče poslovanje. Pri obravnavi inventurnega elaborata za preteklo leto se je delavski svet zavzel za še večjo odgovornost pri gospodarjenju s premoženjem delovne organizacije in tudi ustrezno ukrepal.

Samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje je postalo vsakodnevna praksa družbenega življenja, zato so bili predlogi samoupravnih sporazumov

Nadaljevanje na 2. strani

Pred mesecem in pol so se zaloge v sukalnici močno povečale. Vzrok za to je tudi pomanjkanje delavcev, zaradi povečanega bolniškega izostajanja. Slika kaže, kako so oddelki predilnice kar zasuli sukalnico in previjalnico, tu se je pa zataknilo. Omeniti moramo tudi, da smo kupcem dolžni dobaviti še precej preje, kar pa je ob takem zastoju otežkočeno.

Že od septembra poteka, na pobudo vodstva proizvodnega sektorja akcija, sobotno, popoldansko, nadurno delo, ki se ga udeležujejo tudi režijski delavci. Na ta način skušamo odpraviti zastoj.

IZJAVA DOSEDANJE PREDSEDNICE DS, MARIJE PENČUR

Delegati delavskega sveta smo se v tem obdobju več ali manj redno udeleževali sej, kar je tudi odraz osebne zavesti posameznikov. Na seje smo lahko vedno prihajali pripravljene, ker smo bili z gradivom za seje seznanjeni teden dni pred sejo. O vsebini dnevnega reda naj bi se posvetovali s sodelavci ter posredovali mnenje sredine v razpravo na določene točke.

Delegati so zelo različno sodelovali v razpravah, odvisno od teme, ki je bila obravnavana. Tako na primer ni bilo večjih razprav, ko smo sprejemali različne sporazume, poročila in podobno. Ob sprejemanju zaključnih in četrtletnih obračunov, srednjeročnega in letnih planov, so delegati na podane predloge postavljali vprašanja oz. zahtevali dodatna pojasnila. Bolj aktivno pa so sodelovali v razpravah na teme, ki so obravnavale najrazličnejše spremembe že ustaljenih delovnih navad (ukinitve četrte izmene, kolektivni dopusti, delovni koledar). Tu so bodisi posredovali mnenja sodelavcev, največkrat pa kar osebna stališča. Pokazalo se je tudi, da se o vsebini teme niso dovolj posvetovali s sodelavci in vodji SDS.

Prav tako so delegati zelo aktivno sodelovali v razpravah, ko smo obravnavali zahteve za varstvo pravic delavcev, kjer so največkrat potrdili prvostopenjske odločitve, ter se zavzemali za izvajanje reda in discipline in za spoštovanje samoupravnih splošnih aktov.

V bodoče bi bilo zaželeno, da bi delegati postavljali še več vprašanj in konkretnih predlogov za izboljšanje delovnih pogojev, večje učinkovitosti dela in izkoristek delovnega časa, ter teme še pogosteje uvrščali na dnevni red delavskega sveta.

O DELU DELAVSKEGA SVETA

(Nadaljevanje s 1. strani)

in družbenih dogovorov pogosto na dnevnih redih sej delavskega sveta. Sklenjene

samoupravne sporazume in iz njih izvirajoče obveznosti je potrebno upoštevati pri razporejanju sredstev v letnih planih.

V tem mandatu je delavski

svet sprejel tudi 14 dopolnitev samoupravnih splošnih aktov, dopolnitve treh pa so bile sprejete z referendumom. Vsi samoupravni splošni akti so usklajeni z veljavnimi zakonskimi predpisi, v večjih primerih pa smo v njih opredelili na novo tudi določila, ki jih je zahtevalo vsakodnevno življenje in delo v delovni organizaciji.

Področje varstva pri delu, zdravstvenega varstva in družbenega standarda je bilo pogosto obravnavano, narejeni pa tudi posamezni ukrepi za izboljšanje in urejanje. Še pogosteje oz. podrobneje pa so zadeve s tega področja obravnavali ustrezni izvršilni organi in komisije.

Delavski svet je predstavljal tudi širšo delegatsko bazo za posvetovanje delegacij Predilnice Litija pred pomembnejšimi odločitvami v delegatskih skupščinah in sprejemal načelna stališča do predlogov.

V tej mandatni dobi je delavski svet obravnaval

19 zahtevkov za varstvo pravic delavcev na sklepe disciplinske komisije, odbora za stanovanjska vprašanja in disciplinske komisije, ter ugovor predlagatelj na izrek treh ukrepov disciplinske komisije. V večini primerov je potrdil odločitve prvostopenjskih organov, ker so bile sprejete v skladu s samoupravnimi splošnimi akti.

Poleg navedenih obsežnejših nalog pa je delavski svet obravnaval sproti še številne druge naloge, ki mu jih nalaga statut delovne organizacije. Obsežno delo pa so, v okviru pooblastil, opravili tudi njegovi izvršilni organi. O njihovem delu bodo podana posebna poročila. Pri svojem delu je delavski svet tesno sodeloval s sindikalno organizacijo, ki se je vključevala v sodelovanje predvsem v primerih medsebojnih odnosov delavcev, pogojih dela, socialne politike in življenjskega standarda.

O DELU DISCIPLINSKE KOMISIJE

Disciplinska komisija se je v tem obdobju sestala 14-krat in skupno obravnavala 240 primerov kršitev delovnih obveznosti, ki so bile prijavljene v postopek in

vsem 240 delavcem izrekla tudi ukrepe.

Bili so izrečeni naslednji ukrepi:

42 oprostitev, 71 opominov, 78 javnih opominov, 16 pogojnih prenehanj delovnega razmerja za dobo 3 mesecev, 10 pogojnih prenehanj delovnega razmerja za dobo 6 mesecev, 8 pogojnih prenehanj za dobo 1 leta, 14 izključitev, 1 ukrep premestitve na drugo delo.

Pritožb na delavski svet je bilo več, vendar je delavski svet samo en ukrep izključitve spremenil v ukrep pogojnega prenehanja za dobo 6 mesecev s tem, da se gre delavec zdraviti proti alkoholizmu.

V enem primeru je disciplinska komisija izrekla tudi povrnitev dejanske škode, ki jo je kršitelj s svojim malomarnim odnosom do dela povzročil delovni organizaciji (v počitniškem domu).

Od 1. 7. 1980 so začele veljati spremembe pravilnika o delovnih razmerjih, ki jih je komisija začela takoj izvajati. Tako je od 1. 7. 1980 naložila plačilo pavšalne od-

Zaloga predpreje v predpredilnici predstavlja boljšo izkoriščenost strojev in večjo produktivnost v predilnici. Za sedaj nas pestijo še težave s pomanjkanjem medfaznih skladišč.

škodnine 688 delavcem, od tega zaradi neopravičenega zamujanja 554 delavcem, 9-im delavcem zaradi malomarnega opravljanja del oz. odklonitve dela, 1-mu delavcu zaradi samovoljnega prenehanja delovnega razmerja, 1-mu delavcu zaradi zastoja proizvodnje in 108 delavcem zaradi neopravičenih izostankov.

Pred iztekom mandata se bo disciplinska komisija še enkrat sestala in obravnavala primere kršitev delovnih dolžnosti, ki so bili prijavljeni v postopek v mesecu oktobru 1981 in eventualno še druge primere kršitev delovnih dolžnosti, ki bodo v tem času prijavljene v postopek.

Disciplinska komisija ugotavlja, tako kot že več let nazaj, da še vedno vse službe ne obravnavajo kršilce delovnih dolžnosti enako, zato jih tudi ne prijavljajo v postopek. Dokler pa ne bomo dosegli tega, da bodo vse službe dosledno vse kršitelje prijavljale v postopek, tako dolgo ne bomo mogli utrditi delovno disciplino do tiste mere, do katere jo želimo. Delovna disciplina pa prav zaradi nekaterih neodgovornih posameznikov ni najboljše. Komisija se je trudila, da je bila do vseh kršiteljev enaka, jih enako obravnavala

la in bila dosledna pri izrekanju ukrepov.

V začetku leta je bilo manj neopravičenih izostankov, kot posledica uvedbe stimulacije za prisotnost na delu. Vendar pa je v zadnjih mesecih zopet veliko neopravičenih izostankov. Komisija tudi ugotavlja, da je tudi vedno več prijav zaradi malomarnega opravljanja dela ali pa, da delavci nočejo opravljati določenega dela in včasih celo odidejo domov. V takih primerih je komisija poleg disciplinskega ukrepa izrekala tudi pavšalno odškodnino, vendar je mnenja, da po 165 e. členu, točki 4, delavec s 300,00 din ni dovolj kaznovan za tako hudo kršitev, posebno še v času stabilizacije.

Novoizvoljena disciplinska komisija se bo torej morala takoj na začetku spoprijeti s temi problemi in z ustreznimi ukrepi zaježiti visok odstotek neopravičenih izostankov, čedalje večje število malomarnega opravljanja delovnih nalog ali odklonitve le teh in problem prinašanja alkohola na delovna mesta in pitja med delovnim časom.

Predsednik disciplinske komisije:
Jože Zupančič

O DELU SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Na začetku mandata smo si pripravili program dela, po katerem smo vsaj okvirno delovali. S pomočjo tov. Ankona smo tudi obdelali nalogo delavske kontrole.

Delo odbora samoupravne delavske kontrole smo razdelili na stalne in občasne naloge. Pri stalnih nalogah smo spremljali tromesečno, polletno in letno doseganje planskih nalog ter vzroke za nedoseganje le-teh. Pregledovali smo poročila o materialnih stroških in ugotavljali povečanje predvsem pri materialih, katerih cene so se v tem obdobju močno povečale. Obravnavali smo tudi izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti, izkoriščanje delovnega časa, odsotnost z dela po vzrokih, nadurno delo in podobna poročila, ki so bila obravnavana tudi na samoupravnih delovnih

skupinah. Ugotavljali smo, da se je z uvedbo pavšalne odškodnine za zamudnike število le-teh zmanjšalo, v prvi polovici letošnjega leta so se zmanjšali tudi neopravičeni izostanki in bolniški stalež, zdaj pa so zopet v porastu. Spremljali smo delo disciplinske komisije, komisije za reklamacije in komisije za letovanje in družbeno prehrano. Sodelovali smo pri pregledu inventurnega elaborata o inventuri za leti 1979 in 1980 ter posredovali nekaj predlogov za lažje delo inventurnih komisij.

Pri občnih nalogah pa smo obravnavali le pobude članov odbora. Pobud ostalih zaposlenih ni bilo. Temu je med drugim vzrok tudi dobro razvit sistem obveščanja delavcev o delu in poslovanju podjetja.

Martina Požek

ALI JE LAHKO NADURNO DELO TUDI OBVEZNO?

V zadnjem času, ko so se pojavili večji izostanki z dela (bolniška, porodniška), zastoji v oddelku sukalnice, pričeli veljati novi predpisi o raztovarjanju železniških vagonov, so se ponovno med delavci postavila vprašanja ali je nadurno delo obvezno ali se lahko nadurno delo odkloni in podobno.

Pravilnik o delovnih razmerjih ureja delo preko polnega delovnega časa (nadurno delo) v členih 61 in 62. Določilo členu 61 je najbrž za vse jasno, saj določa obvezno nadurno delo ob elementarnih nesrečah, ko gre za reševanje človeških življenj in materialnih sredstev delovne organizacije. Mislim, da ta člen ni potrebno posebej komentirati.

Določila členu 62 pa določajo primere, ko lahko glavni direktor delovne organizacije odredi nadurno delo. Tudi po tem členu in po odredbi glavnega direktorja je nadurno delo obvezno in delavec, ki neopravičeno odkloni nadurno delo, huje krši delovne obveznosti.

Kdaj se lahko odredi nadurno delo? V členu 62 so naštet primeri:

1. začeto delo se mora nadaljevati in to zaradi tehnoloških zahtev ter se mora končati, da ne pride do večje škode;
2. a) da se prepreči škoda na surovinah in materialu, b) da se popravijo okvare na strojih, ki bi povzročile prekinitve dela v delovni organizaciji kot tudi v drugih organizacijah združenega dela;
- c) da se zagotovijo za proizvodnjo potrebne osnovne surovine,
- d) da se nadomesti nepredviden izostanek delavca;
3. da se opravi delo, ki ni bilo opravljeno zaradi pomanjkanja energije.

Iz naštetega se vidi, da je možno odrediti nadurno delo v vsakem primeru, kadar pride do motenj v proizvodnem procesu zaradi okvar na strojih, zaradi pomanjkanja surovin, to je v našem primeru preje, kot tudi kadar je treba nadomestiti nepredviden izostanek delavca. V sedanjem času, ko je veliko pomanjkanja preje, je vsekakor upravičena zahteva po nadurnem delu v sukalnici, saj kupci nestrno čakajo na našo prejo. Dolžni smo zagotoviti našim kupcem surovine, da ne bi po nepotrebnem ustavljali svojih strojev. V pravilniku sicer ni izrecno omenjen izvoz preje oz., da je potrebno delati tudi nadurno delo kadar pride do

izvoza preje, vendar pravilnik ne smemo tolmačiti dobesedno. Iz določila točke 2/c vsekakor tudi izhaja, da je potrebno, če to narekujejo potrebe, delati tudi nadure, kadar je v proizvodnji preja za izvoz. To določilo namreč določa, da se nadurno delo lahko odredi, kadar je potrebno zagotoviti za proizvodnjo surovine. Na podlagi izvoznih pogodb smo dolžni dobaviti našim inozemskim kupcem potrebne surovine, to je prejo. Torej je treba razlagati to točko tako, da je treba zagotoviti prejo vsem našim kupcem, to je domačim in tujim.

Našteta določila se za odrede nadurnega dela uporabljajo tudi v drugih sektorjih. Pri odrejanju nadurnega dela pa je treba seveda imeti pred očmi, da se odreja samo v nujnih primerih in to takrat, kadar se delo v rednem delovnem času ne da opraviti. Zato je potrebno pri vsakem naročilu za nadurno delo pretehtati, če je v skladu z določili pravilnika nujno potrebno oz., če se ne da opraviti v rednem delovnem času.

To velja tudi za delavce v zunanem transportu. Z odredbo ZIS o obveznem 6-urnem razkladalnem roku, se je spremenila tehnologija razkladanja, saj je potrebno vagon razložiti ob vsakem času, torej tudi ob sobotah in nedeljah. Ker nova tehnologija zahteva, da mora biti vagon razložen v šestih urah in če to ni mogoče v rednem delovnem času, je zato pač možno odrediti nadurno delo v smislu čl. 62, točka 1 pravilnika o delovnih razmerjih. V nasprotnem primeru so predvidene visoke kazni tako za odgovorno osebo kot tudi za delovno organizacijo. Delavci, ki torej ne opravljajo odredenega nadurnega dela, huje kršijo delovne obveznosti.

Iz obrazloženega sklepamo, da je nadurno delo, če je odrejeno v skladu s pravilnikom, obvezno, da se lahko nadurno delo odkloni le v opravičenih primerih in da je lahko vsako neopravičeno odklanjanje nadurnega dela hujša kršitev delovne dolžnosti. **A. Primožič**

Komunisti o stabilizaciji

Po 21. seji centralnega komiteja ZKJ so se tudi v naši delovni organizaciji komunisti sestali in ocenili idejnopolitične razmere v svojih okoljih ter sprejeli sklepe, ki jih bodo zavezovali za njihovo delovanje s ciljem, da dosledno uresničujejo sklepe 21. seje CK ZKJ.

21. seja CK ZKJ je označila sedanje ekonomske odnose kot izredno zapletene in težke. To dejstvo je bilo jasno in odločno izrečeno. Poleg tega je razprava tekla tudi okrog idejnega in političnega angažiranja članstva, organizacij in vodstev ZK v stabilizaciji gospodarstva in samoupravnih odnosov v družbi. V bistvu se je videlo, da so številne naše sedanje neprijetnosti posledica nedoslednosti in neodgovornosti članov zveze komunistov. Predvsem nismo dosledni v lastnih političnih sklepih, dogovorih, odločitvah in sistemskih rešitvah, kar ima za posledico, da se samoupravni sistem kompromitira. Bistvena je tudi ugotovitev, da gospodarskega položaja ne bomo stabilizirali brez odpovedovanja, torej brez zastajanja ali delnega padca življenske ravni.

Na podlagi tega so člani zveze komunistov tudi v naši delovni organizaciji ocenili gospodarske in v zvezi s tem idejno-politične razmere. Težka gospodarska situacija se kaže predvsem v pomanjkanju surovin. To pa pomeni, da surovina ni vedno v odgovarjajoči kvaliteti in asortimentu, to pa povzroča slabši tek strojev, več pretrgov. Lahko se pa zgodi tudi, da v začetku prihodnjega leta nekaj časa ne bomo imeli surovin.

Na sejah so komunisti opredelili nekaj svojih usmeritev in sprejeli določene sklepe:

— potrebno je poglobljeno idejno-politično delovati, predvsem tako, da se delavcem pojasnijo vzroki za tako stanje, pojasnjevati smisel in vsebino stabilizacijskih prizadevanj. Vedeti moramo tudi, da se bodo težave z dobavo surovin še nadaljevale.

— Zaradi izpolnitve izvoznih obveznosti in pa zadovoljive oskrbe domačih odjemalcev s prejo je potrebno kar najhitreje previti veliko zalogo preje v sukalnici. Proizvodni sektor mora aktivirati v tem smislu vse svoje razpoložljive kapacitete pa tudi režijski delavci morajo biti pripravljene, da ob sobotah ali tudi nedeljah priskočijo na pomoč.

— Potrebno je varčevati na vseh ravneh. Plan varčevanja naj v posebni obliki postane sestavni del plana za leto 1982. Vsaka delovna enota mora tudi ugotoviti, kje se še da kaj privarčevati in začeti akcijo v tem smislu.

— Potrebno je utrditi red in delovno disciplino. Komunisti morajo biti nosilci teh prizadevanj, ne pa da so sami v disciplinskih postopkih zaradi neizpolnjevanja delovnih obveznosti.

— Kritično bo treba pregledati plan za leto 1982, seveda pa tudi plane SIS in OS pa tudi obravnavati realizacijo srednjeročnega plana.

— Ugotoviti, zakaj so se povečali bolniški izostanki v posameznih oddelkih ali je to zaradi večje obremenitve ali zaradi drugih vzrokov, in nato ukrepati.

— Ugotoviti zakaj je večje število disciplinskih prekrškov, predvsem takih, ko se odklanja opravljanje naloženega dela.

— Takoj ko bo to možno, pričeti z delom za novo ocenitev del in nalog vsekakor pa po predvidenih organizacijskih spremembah. Postopoma pa naj se urejajo izboljšave v nagrajevanju po delu.

— Pred sprejetjem proizvodnega plana je potrebno analizirati proizvodne zmogljivosti posameznih faz in na osnovi tega načrtovati letni plan, pogodbe pa sklopiti v okvirih možnosti proizvodnje.

— Učvrstiti akcijsko enotnost v vrstah ZK in zaostri osebno odgovornost. Nedopustno po statutu ZK je, da komunisti na posameznih organih, delegacijah itd., o določeni stvari različno razpravljajo in se opredeljujejo (tu mislim različno glede na sklepe zveze komunistov). Enkrat moramo že vedeti, da so sklepi višjih organov in forumov oz. sklepi večine

Z nadurnim delom bomo zmanjšali zaloge v sukalnici na normalen nivo, to je od 35 do 50 ton.

obvezujoči za vse člane, kljub morebitnemu drugačnemu osebnemu mnenju in se je v vseh okoljih potrebno boriti za uresničevanje teh sklepov. To je moralo vsakemu komunistu biti jasno že pri vstopu v vrste zveze komunistov.

— Sklepi ZK se morajo bolj čutiti na samoupravnih organih, predvsem delavskem svetu, sindikatu, mladini, raznih delegacijah in podobno. Za uveljavitev teh sklepov se je treba boriti v demokratični razpravi z drugimi udeleženci.

Zveza komunistov je svojo moč vedno pokazala prav v kriznih momentih, ki so bili

večkrat težji kot je sedanja naša gospodarska situacija, vedno je v takih situacijah mobilizirala delovne ljudi, ki so se zavedali svoje odgovornosti. Prvo pa je, da člani zveze komunistov bolj strnjejo svoje vrste, da se sami obnašajo bolj odgovorno in disciplinirano. Tudi ni, da bi se sedaj predajali malodušju. Dejstvo je, da zmanjšujemo našo gospodarsko odvisnost s stabiliziranjem gospodarstva in da se poskušamo v celoti kot družba bolj postaviti na svoje lastne noge. Tu pa bomo pokazali kaj lahko naredimo in zmoremo.

Andrej Krhlikar

Proizvodnja v sukalnici in previjalnici v obdobju devetih mesecev tega leta

Objavljamo prispevek obratovodje sukalnice in previjalnice, Leona Škerbine, o delu in težavah v njihovih oddelkih v obdobju devetih mesecev tega leta. Članek je bil že objavljen v Informacijah, vendar bo prav, da ga objavimo še v Predilcu, saj ga v Informacijah marsikdo ni mogel prebrati, ker je bilo na oglasnih deskah takrat, pred obravnavo na sestankih SDS, veliko Informacij in se je bilo težko znati. Težav v sukalnici ni malo, zato vas z njimi seznanjamo še v Predilcu.

Plan proizvodnje v devetih mesecih ni bil izpolnjen, predvsem iz objektivnih razlogov. Glavni razlog je pomanjkanje delovne sile. Od leta 1980 julija meseca, pa do septembra 1981, je zapustilo našo delovno enoto 10 delavcev, katerih nismo nadomestili oz. povečali iz razloga — prepoved spre-

jevanja nove delovne sile. Eden od razlogov neizpolnjevanja letnega plana je tudi slabšanje kakovosti surovine, predvsem v bombažni mešanici. Mora pa nam biti jasno, da v sedanji gospodarski situaciji ne moremo izbirati surovin po naši volji, zato moramo predelovati tisto kar imamo.

Nekaj primerjalnih podatkov, pretrgov na 100 vr na DD sukalnih strojih. Primer:

Nm 34/2 Z/m 330
Q M4/OE format 145 mm
Pri normalnih pretrgih
7,92/110 vr^h

Pri posluževanju 120 vreten je delavka obremenjena 44,06%. Ker pa ugotavljamo iz opazovanj in štetju pretrgov, da je pretrgov neprimerno več — tudi od 100—200%, pridemo do sklepa, da je problem v nedohajanju pri posluževanju strojev oz., da se % obremenitve poveča na od 63—71%.

Iz tega sledi, da je razlika nad Hanks in tehtano produkcijo sorazmerno velika. Torej bi se moralo pri takih rezultatih glede števila ljudi nekaj spremeniti.

Glavni problem, kakor je bilo že omenjeno, je delovna sila, oz. izostanki. Nenormalni

je bolniški stalež in to statistično ugotovljeno isti delavci v pretežni večini.

Navedel bi nekaj tabelaričnih prikazov dnevnih izostankov v oddelku. Iz podatkov je razvidno, da je potrebno 174 delavcev na delu v direktni proizvodnji (brez režije), da bi bili vsi stroji zasedeni (mišljeno na vseh treh izmenah). Stanje ljudi na vseh treh izmenah pa je 198 delavcev (brez režije). Tu moramo dodati še letni fond dopustov, kar znaša 4893 dni.

In če to nekako prikažemo v tabelaričnem smislu, bi izgledalo takole:

Poprečna odsotnost z dela po mesecih, na dan. (Da pa bi bilo najrazumljivejše, moramo tudi prišteti število ljudi, kateri morajo dnevno koristiti redni dopust, če hočemo, da letni fond, 4893 dni do konca leta izkoristimo).

	B	P	RD	dan	odsotnosti
januar	10	+	3	+	17 = 30
februar	11	+	3	+	17 = 31
marec	13	+	3	+	17 = 33
april	10	+	3	+	17 = 30
maj	11	+	6	+	17 = 34
junij	13	+	7	+	17 = 37
julij	13	+	8	+	17 = 38
avgust	11	+	7	+	17 = 35
september	15	+	8	+	17 = 40

Iz tabele je razvidno, da manjka za pokrivanje redne proizvodnje, da bi bili vsi stroji v teku, od 6—16 delavcev na dan. Problematično je tudi nenakomerno koriščenje rednega dopusta. Že precej let se ukvarjamo, da bi plansko koristili dopust, toda to nam še do danes ni uspelo. Nikakor ne moremo odpraviti velike sunke koriščenja samo v mesecih od junija do oktobra. Vsi ostali, takoimenovani zimski meseci, pa so premalo oz. neplansko izkoriščeni.

Primer: januar samo 40,9%, avgust 103,3%.

Menim, da bi morali samoupravni organi in SDS veliko več pozornosti posvetiti tej problematiki. Vsi izgledi kažejo, da novih delavcev ne bomo sprejemali, zato moramo v letu 1982 pravilneje koristiti redni dopust od januarja do decembra, sicer se bomo v naslednjem letu soočili z isto problematiko.

Kljub temu pa je bila proizvodnja v primerjavi z lanskim letom z nižjo poprečno številko, večja.

Previta preja: 490 ton
enojna previta: 495 ton
sukana preja pa je na isti ravni.

rani tako, da imajo vgrajeno v armaturni plošči skalo s številkami ali kakor temu pravimo števcu. S temi števci vsak dan registriramo količino proizvedene preje po izmenah. Prav tu pa tiči, za nas do danes še nerešljiv problem. Namreč obstajajo možnosti nepravilnega (nepoštenega) registriranja števila previtih kopsov. Dogajalo se je, da števčna proti tehtani produkciji ni bila v razmerju za katerega bi lahko realno trdili, da sta vsaj približno enaki. Z nešteti prepričanji, da v naši samoupravni družbi ne bi smelo prihajati do teh spodrsiljev zavestno, so delavke na 2. izmeni izrazile željo na SDS, da preidemo na takoimenovano tehtanje, izraženo v kg, po posameznih kvalitetah in številkah preje. Strokovna služba sukalnice se je resno lotila tega problema in v dveh mesecih sprem-

ljanja različnih podatkov in načina tehnike zajemanja smo prišli do datuma (1. 11. 1981), za katerega lahko rečemo, da je prelomni za vse peripeitije in nepravilnosti, ki so se dogajale v oddelku pri previjanju. Seveda se z novim načinom zajemanja produkcije nalaga tudi večje breme vseh vodstvenih delavcev v sukalnici, ker se število delavcev s tem ne bo povečalo.

Navedel bi še nekaj podatkov o menjavah preje. V letošnjem devetmesečnem obdobju je bilo izvršenih 1530 menjav. Če traja vsaka menjava poprečno 1 uro je to preprosto 1530 ur. To bi pa pomenilo nekako takole:

pri Ø Nm 34 je norma v 7.25 ur — 400 kg.

Na eno uro izgubimo, pri vsaki menjavi, 55 kg ali v devetih mesecih 84 ton previte preje. Tudi tu nastajajo ozka grla.

Za ilustracijo bi prikazal kako izgleda višina nove norme:

Nm	gr/kops	m/min	kg/7.25h	format	% izk. str.	št. vrt.
34	80	975	400	245	81	48

Torej, že v naslednjih mesecih lahko pričakujemo boljše rezultate tako v proizvodnji kot v nagrajevanju po delu, ki ga nam narekuje zakon o združenem delu.

Leon Škerbina

Pred nami je inventura po določitih novega zakona o knjigovodstvu

Vsak uporabnik družbenih sredstev mora uskladiti stanje sredstev in njihovih virov, izkazanih v knjigovodstvu z dejanskim stanjem teh sredstev in njihovih virov.

Med poslovanjem organizacije združenega dela, prihaja zaradi razlogov, tako objektivnih kot subjektivnih, do določenih odstopanj med resničnim stanjem in stanjem v knjigovodstvu. Zato je bistvo vsake inventure primerjava resničnega stanja s knjigovodskim stanjem in se vsa vprašanja v zvezi z inventuro nanašajo v glavnem na te razlike.

Vendar je obveznost inventure motivirana tudi s potrebo:

— da imamo v knjigovodstvu izkazano realno vrednost sredstev in njihovih virov,
— da s popisom zagotovimo vpogled v uporabo, upravljanje in razpolaganje z družbenimi sredstvi oziroma finančno-materialno poslovanje.

V tem smislu bi morali ob vsakem inventurnem popisu ugotavljati, če imamo na zalogi morda nekurentno ali poškodovano blago, če se posamezni izdelki vodijo po nerealno visokih cenah, če pri posameznem materialu izkazujemo primanjkljaje oziroma presežke, če ima-

Določbe zakona narekujejo vsem uporabnikom družbenih sredstev, da morajo opraviti redni popis vseh sredstev in virov sredstev enkrat na leto in to:

— ali na koncu poslovnega leta po stanju na dan 31. decembra

— ali med letom, če uporabnik družbenih sredstev tako določi v svojem samoupravnem splošnem aktu ali pravilniku. Sredstev, ki so bila popisana in usklajena s knjigovodskim stanjem med letom, ni potreb-

Nadaljevanje na 6. strani

Nov način zajemanja produkcije na strojih RSA-2

Avtomatsko previjalni stroji obratujejo že osmo leto, pa vendar še nismo v popolnosti odpravili ozkega grla.

Do tega »zabijanja« pride iz več različnih objektivnih in subjektivnih vzrokov. Pomankanje delovne sile, velik bolniški izostanek, sunkoviti redni dopusti itd. No, med te vzroke spada tudi nihanje Ø. Nm (povprečna št.) preje,

seveda kar spada v mesečno naročilo preje za naše kupce. Ostalih tehnoloških napak ne bi omenjal, ker se ravno sedaj pripravlja dodatni način nagrajevanja o kvaliteti WC navitkov.

RSA-2 stroji so projekti-

INVENTURA PO DOLOČILIH NOVEGA ZAKONA I KNJIGOVODSTVU — PRED NAMI!

(Nadaljevanje s 5. strani)

no ponovno popisati na koncu poslovnega leta.

Poleg rednega letnega popisa (na koncu leta ali med letom), izrednega popisa ob statusnih spremembah, likvidaciji, predvideva novi zakon še delni popis sredstev:

— kadar prevzemajo oz. izročajo dolžnosti osebe, ki upravljajo z materialnimi in denarnimi vrednostmi,

— kot kontrolni popis na zahtevo poslovodnega organa, organa upravljanja ali samoupravne delavske kontrole.

Po zakonu o knjigovodstvu opravlja inventuro popisna komisija, ki jo imenuje izvršilni odbor delavskega sveta.

Člani popisne komisije odgovorjajo:

— za točnost in resničnost s popisom ugotovljenega stanja;

— za pravočasno izvršitev vseh faz inventure;

— za točnost poročila o delu popisne komisije.

Poleg imenovanja članov popisne komisije določi izvršilni odbor delavskega sveta z delovnimi načrti:

— vrsto priprav na inventuro in roke nalog za inventurni popis;

— roke v katerih mora biti popis posameznih sredstev opravljen;

— rok za vpis knjigovodskih podatkov;

— rok za ugotovitev inventurnih razlik;

— rok za predložitev celotnega elaborata o inventuri delavskemu svetu.

Iz določil zakona so razvidne naloge:

— popisna komisija ugotovi stanje s popisom sredstev;

— knjigovodstvo dopolni popisne liste s stanjem v knjigovodstvu;

— nadalje pa je naloga komisije, da skupno z odgovornimi osebami — delavci ugotovi razlike in kar je najvažnejše — ugotoviti mora vzroke nastalih razlik in morebitno odgovornost delavcev, ki so razpolagali s sredstvi ter predlaga likvidacijo ugotovljenih razlik.

Ob vsem inventurnem postopku je pomemben naslednji povzetek.

Za točnost inventurnega popisa so odgovorni člani popisne komisije, za točnost knjigovodskega stanja delavci knjigovodstva. Če pride do napak pri popisu ali pri knjigovodskem stanju, so posledice teh napak »inventurne razlike«, za katere pa v končnem smislu odgovorjajo delavci, ki so med letom poslovali in odgovarjali za sredstva.

Tudi zaradi tega so v zakonu o knjigovodstvu tako podrobno predpisani postopki sestavljanja, kontrole in knjigovodskega zajemanja poslovnih listin ter ažurnosti in točnosti vodenja knjigovodstva.

V procesu usklajevanja stanja sredstev in njihovih virov izkazanih v knjigovodstvu z dejanskim stanjem, ima posebno mesto usklajevanje medsebojnih terjatev in obveznosti, ki je

glede na posebnost naloge ločeno predpisano v posameznih členih zakona v knjigovodstvu in to, da se opravi po stanju na dan 31. oktobra in ne na dan 31. decembra, kot doslej. Pri tem zakon o knjigovodstvu določa točne načine in roke za usklajevanje med upniki in dolžniki.

Novost v zakonu o knjigovodstvu je tudi določilo, da mora upnik pismeno z opominom opozoriti dolžnika, če dolžnik terjatve ne bi potrdil. Če dolžnik tudi na opomin ne odgovori je upnik dolžan vložiti tožbo pri pristojnem sodišču najkasneje do 18. januarja naslednjega leta. Če dolžnik ugovarja terjatvi morata obe stranki terjatev uskladiti do 15. januarja, če pa nista dosegla

soglasja, mora upnik vložiti tožbo kot v prejšnjem primeru tj. do 18. januarja.

Na podlagi določb zakona o knjigovodstvu kontrolirajo organi službe družbenega knjigovodstva izvajanje inventurnega popisa, ki so pooblaščen z zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, kakor tudi organ samoupravne delavske kontrole uporabnika družbenih sredstev.

Za event. ugotovljene prekrške in prestopke določil zakona o knjigovodstvu so predvidene kazni, tako za delovne organizacije v višini od 20. tisoč — do 1.000.000.— din in odgovorne osebe v višini od 1.000.— do 50.000.— din.

N. D.

Uporaba maklen vlakna pri izdelovanju efektnih prej

Na Ohridu je bil pred kratkim simpozij o uporabnosti maklen vlakna v tekstilni industriji. Ker je med porabniki te surovine tudi Predilnica Litija, smo na tem simpoziju sodelovali s kratkim poročilom o udeležbi tega vlakna v našem proizvodnem procesu izdelovanja efektnih sukancev.

V zadnjih letih, ko smo bili priča hitremu industrijskemu razvoju na vseh področjih, smo zabeležili določen napredek tudi v tekstilni industriji. Močna konkurenca na domačem in tujem tržišču se je stopnjevala, zahteve po novih modnih in kvalitetnih izdelkih pa so privedle tekstilce do novih razmišljanj.

Proizvajalci končnih izdelkov so želeli obogatiti svoj program z novimi izdelki, da bi z njimi lahko konkurenčno nastopali tudi na tujem tržišču. Zato smo predilničarji poleg izdelovanja gladkih prej in sukancev pričeli razmišljati tudi o izdelovanju zahtevnejših. Tem potrebam so znale prisluhniti tudi tovarne za izdelavo tekstilnih strojev. Na tržišču so se pojavili sodobni sukalni stroji za izdelavo efektnih sukancev.

Prvotno so se efektni sukanci uporabljali le v tkalnicah, v zadnjem času pa se je njihova uporabnost tako razširila, da se vedno pogosteje uporabljajo tudi za izdelavo dekorativnih tkanin, tkanin za obleke, trikotažnega blaga in zaves.

Zaradi tako široke uporabnosti se je izdelava efektnih sukancev zelo razširila. Sodobni stroji za izdelavo efektnih

sukancev pa so grajeni tako, da je na njih možno predelovati preje in predpreje iz vseh prirodnih, umetnih, neskončnih vlaken in ne nazadnje tudi vlaken kovinskega tipa.

Razdelitev efektnih sukancev

Glede na raznovrstno sestavo efektnih sukancev, kakor tudi na njihovo raznovrstno uporabo jih v osnovi delimo na efektno sukane preje nižjega razreda in efektno sukane preje višjega razreda.

Efektni sukanci nastanejo iz dveh ali več vrst prej. Vtis efekta nastane s kontrasti barvnih tonov, različnih števil preje oziroma s sestavo posameznih komponent. Proizvodnja teh sukancev je možna na običajnih sukalnih strojih.

Efektni sukanci nižjega razreda so: muline sukana preja, onde ali valovna preja, flamme efektna preja (šantung), nopkasta ef. sukana preja.

Efektni sukanci višjega razreda

Te sukance izdelujemo na specialnih, tako imenovanih efektno sukalnih strojih, ki morajo imeti v osnovi najmanj dva ločeno delujoča pogona cilindrov.

Efektno sukane preje tega razreda so sestavljene najmanj

Razkladanje kartonov za embalažo preje. Danes je cena teh 111,00 din, medtem ko leseni zabojni deli stanejo že kar 670,00 din. Ni odveč zapisati, koliko lahko prihranimo, če pazljivo ravnamo s tem. Dele za embalažo nam dobavlja lesno industrijsko podjetje Slovenske Konjice, grafično embalažno podjetje Škofja Loka in Kartonážna Ljubljana.

iz treh komponent: nosilna ali temeljna nit, efektna nit, vezna ali fiksirna nit.

Efektne sukance višjega razreda delimo na tri skupine in sicer: kontinuirane ali procentne efektne sukance, nekontinuirane ali krmiljene efektne sukance, predilne efektne sukance.

Kontinuirani ali procentni efektni sukanci

Effekt nastane z različnim dovajanjem temeljne, efektne in fiksirne niti. Sem spadajo sledeči sukanci: loop, boucle, frisse, frote, nopkasti efektni sukanci in drugi.

Krmiljeni efektni sukanci

Tvorba efektov pri teh sukancih je v nasprotju s procentnimi sukanci, je nekontinuirana. Pri krmiljenih efektnih sukancih se efekt ne tvori nepretrgano. Z mehanskim ali elektronskim krmiljenjem dovajanja ali odvzemanja množine posameznih komponent se tvori efekt poljubno na določenih mestih. Sem spadajo naslednji sukanci: vozličasti, goseničasti, flamenasti efektni sukanci in kombinacija le-teh.

Predilni efektni sukanci

Za proizvodnjo teh sukancev je potreben efektni stroj, ki ima najmanj tri, med seboj neodvisne pogone. Izdelovanje teh sukancev sega že

v predpredilnico, ker jih izdelujemo iz pramena ali predpreje. Po načinu izdelave jih lahko razdelimo na procentne ali krmiljene efektne sukance. Z uporabo predpreje oz. pramenov dobimo voluminozen sukanec.

Poleg že omenjenih efektnih sukancev obstajajo še kombinirani ef. sukanci. Za modne

efekte se poslužujemo vseh mogočih kombinacij, saj je njihov izbor neizčrpljiv.

Pomemben faktor pri izdelavi efektnih sukancev je tudi barva. S kombinacijo sodnih barvnih tonov sukancev prav tako dosežemo zadovoljive učinke.

A. P.

(SE NADALJUJE)

PRIŠLI — ODŠLI

V MESECU OKTOBRU 1981

Prišli:

1. 10. 1981 **Jožefa ŽUPANČIČ**, Litija, Bevkova 6, PB/2 izmena; 1. 10. 1981 **Marija KLOBUČARIČ**, Litija, Prvomajska št. 2, PB/2 izm.; 5. 10. 1981 **Jožica POGAČAR**, Litija, Zg. Hotič 13, obr. dr. preh.; 2. 10. 1981 **Nada LOVRIČ**, Litija, Ul. Luke Svetca 3, S/3 izm.; 12. 10. 1981 **Marjeta NOVAK**, Litija, C. Zas. bat. 54, P/rez.

Odšli:

Upokojitev:
30. 0. 1981 **Terezija REBOLJ**, Litija C. Zas. bat. 31, Sukal. 2. izmena;

Invalidska upokojitev:
30. 10. 1981 **Štefanija SIMONČIČ**, Litija, Ul. Luke Svetca 1, Č. K. PB;

Smrt:

7. 10. 1981 **Miro TIŠLER**, Litija, C. kom. Staneta 9, PP/rez.

Odhod v JLA:

4. 10. 1981 **Stanislav ČERNE**, Šmartno, Ustje 4, spl. sek. **J. ZUPANČIČ**

Še nekateri rezultati raziskave sluha, delovnih pogojev in zdravstvenega stanja delavcev v predilnici in sukalnici

(o uživanju alkohola in nikotina)

Od 451 pregledanih delavcev oz. delavk ne kadi in ne pije alkoholnih pijač le 17 ali 21,2% moških in 211 ali 57% žensk, skupno 228 ali 50%.

Pri uživanju nikotina oz. kajenju ženske z 18,6% prednjačijo pred moškimi (13,7%). V starosti do 25 let je opaziti največ kadilcev, s starostjo pa kajenje upada, v starosti nad 45 let kadi le še 17% delavcev oz. delavk.

So pa zato moški boljši pivci! Moški pivci so zastopani z 31,3%, ženske pa z 19,9%. Zanimiva pa je ugotovitev, da uživanje alkohola (v primerjavi s kajenjem) z leti narašča. Od 5,5% pivcev pri 25. letih starosti ta odstotek naraste na 28,7% v starosti nad 45 let. Odstotek se poveča tako pri ženskah kot pri moških.

Andrej Krhlikar

POŠKODBE

Franc Černe, posluževalec čistilnih in rahljalnih agregatov, je v skrinji hranilnega mešalnika (tufta) v bombažni čistilnici popravljaval letvasti transportni trak. Pri tem mu je spodrsnilo leseno stojalo, na katerem je stal. Padel je in si poškodoval desno stran reber.

Na poti z dela je **Silvu Jančarju** transportnemu delavcu na industrijski rampi klecnila desna noga, ko je stopil na kamen. Pri lovljenju ravnotežja si je poškodoval stopalo desne noge.

Marija Zevnik, previjalka je šla zjutraj v službo. Na cesti ji je noga klecnila in zvila v kolenu. Delavka je imala levo nogo že poškodovano in operirano.

Pri prihodu v tovarno je **Dojčin Branković**, transportni delavec, pri vratarnici stopil na kamen in si zvinil levo nogo v gležnju.

Helena Potisek, dvojilka je snemala na dvojilki navitke, pri tem se je z roko udarila ob sosednje vreteno in si pri tem poškodovala členek kazalca leve roke.

A. Krhlikar

V mesecu oktobru so se po vseh zapletih le pričela vzdrževalna dela na poslovni zgradbi. Kljub slabim vremenskim razmeram smo morali že letos pričeti z deli, če želimo, da bi objekt dokončali do sredine poletja 1982. No, upamo, da bo zgradba še pred zimo pokrita in čelne stene pozidane, tako da bomo z deli nadaljevali tudi pozimi in željeni rok vselitve v nove prostore tudi uresničili.

Letovanje v Čateških Toplicah

V Čateških Toplicah smo podaljšali pogodbo za najem sobe za letovanje naših delavcev. (Do sedaj smo imeli dve sobi). Cena letovanja je še neizpremenjena.

Opozarjamo, da je dovolj prostora, in če ne bo interesentov, bomo morali sobo odpovedati. Zato — prijavite se! Prijave pobira referentka za družbeni standard, Vlasta Grom (int. tel. št. 10).

»Moj mož je odšel z avtobusom ob 7.20!«

NAGRADNA KRIŽANKA 29. NOVEMBER

		RIMSKA 500	JUNAŠKI EP	LJUBKA GOZDNA ŽIVAL	SAMOTAR	TONA	MEDMET NEZEVOLJE (RADOVEDN.)	DUŠIK	ZADNJI KLIC (NAJN. V MODI)	VOJKO MALEC	ABSOLVENT (KRATICA)	TIBETAN. GOVEDO	STIL	PLEMIŠKA STOPNJA V ANGLIJI	TRIJE SOGLASN.	INEX ADRIA AVIOPROM.		
		LAT (ITAL) PREDLOČ S, Z					MIKAVNOST	BOŽO KOVAČ	OVOJNINA EVA AMBROŽ									
											LUPINA							
DOKTOR		POSUŠENO MAMOL. MESO (INDIJANCI)								CITROENOV. VOZILO	ZEMLIŠKA KNJIGA	GLAGOL OLJE				RIMSKA 5	PREDILNICA LITUA 95 LET	
DVA SAMOGLASNIKA		MOŠKO IME					LESK	ČEPRAV (HRVAŠKO) PRAČE VSEGA ČLOVEŠTVA						KILOHERTZ				
NEPTUNIJ		PREDILNICA LITUA 95 LET	J	I	T	DELAVKA V PREDILNICI ATLETSKO ORODJE											DUŠIK LOJZE KOTAR	
PREDILNICA LITUA 95 LET	URAN	AKTINIJ			VRSTA VULKANSKE KAMENINE	RADIO IN TELEVIZIJA						HRUP, NEMIR						
	MOZOLJ	ZNAMKA FOT. APARAT.										PRIPONDEK ZA TEHTANJE						
RTV v ZDA					PRIPADNIK INDOEVROP. SKUPNINE NARODOV OSVEŽ. PIVAČA					1. ŽEN. IME							KOMUNIST. PARTIJA	
ROD, PLATNE (PRI SLOVSK. GORJANCIN)					TRST		VBOD	VEČANJE RAZVOJ						AMPER			RIMSKA 1	
ŽENSKO IME					VSEZVEZNA KOMUNISTIČ. PARTIJA (SZ) S. ČERKA			NOVO IME ZA FORD ŠAR. HATOR. HARZAN DELAK						GRAM			ČE	
SOZVOK						KALIJ	IGOR MEDVED			BODIČASTA ŽIVAL				MOČOMETNI KLUB OLIMPIJA			RIMSKA 1000	
SESTAVIL: MATIC MALENEŠEK	1				REJEC KOKOŠI								LUNA (ANGL.)					

Ugankarski slovarček: PEMIKAN — Posušeno, nasekljano meso pri Indijancih

Rešene križanke oddajte v skrinjico našega glasila (ali po pošti na uredništvo Predilca) najkasneje do srede, 25. novembra 1981. Tega dne bomo, ob 12. uri, izžrebali pet nagrajencev, ki dobijo vsak po 50,00 din.

IME IN PRIIMEK:

ODDELEK:

TOČEN NASLOV: